

Hlavný partner projektu
Fond na podporu umenia

Výskum čítania mládeže vo veku 13 – 17 rokov na Slovensku

PhDr. Judita Kopáčiková
Sekcia VK SAK
Staromestská knižnica
riaditel@starlib.sk

- ▶ 80te roky – kríza čítania
- ▶ 90te roky – výrazný pokles čitateľských kompetencií u detí i u dospelých – výsledky slovenských žiakov v medzinárodných prieskumoch čitateľskej a iných gramotností
- ▶ **prieskumy PISA (2015) a PIRLS (realizácia 2016, výsledky 12/2017): čitateľská gramotnosť, čítanie s porozumením – žiaci 4. ročníkov ZŠ**

- ▶ Knižnice – venujú sa podpore čítania a rozvoju čitateľskej či informačnej gramotnosti dlhodobo – problémy s využívaním služieb u vekovej kategórie 13 – 17 ročných
- ▶ **Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020** – 3 prioritné oblasti – aj podpora čítania a rozvoj čitateľskej gramotnosti
cieľ: podpora a propagácia čítania, zvyšovanie záujmu o literatúru, podiel na odstraňovaní druhotnej negramotnosti a rozvoji čitateľských návykov
- ▶ Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 – 8 strategických úloh – aj podpora celoživotného vzdelávania a zvyšovanie informačnej gramotnosti používateľov

Čo s tým?

- ▶ V roku 2009 výskum čítania mládeže vo veku 13 – 17 rokov v BSK – 6 verejných knižníc BSK (Malokarpatská knižnica v Pezinku, Mestská knižnica, Staromestská knižnica, Knižnica Ružinov, Knižnica Bratislava–Nové Mesto a Miestna knižnica Petržalka) v spolupráci s KKaIV FFUK a Kabinetom výskumu kultúry NOC, vzorka: 1 515 respondentov (žiaci 8. a 9 ročníkov ZŠ a 2. ročníkov SŠ), anonymný dotazník (49 otázok)

- **2010 a 2011 – veľký výskumný projekt – čítanie mládeže vo veku 13 – 17 rokov v SR – ostatné kraje**

SAK v spolupráci s krajskými knižnicami s regionálnou pôsobnosťou, finančná podpora: MK SR, štatistické spracovanie údajov: Kabinet výskumu kultúry NOC, vzorka: 12 293 respondentov – cca 1 500 na kraj (znova 8. a 9. ročníky ZŠ, 2. ročníky SŠ), použitá metodika výskumu z BSK,

anonymný dotazník: 49 otázok – mládež a čítanie, mimoškolské aktivity, voľný čas, návšteva kultúrnych podujatí, návšteva knižníc (verejných a školských), mimoučebnicové zadania a využívanie informačných zdrojov, rodinné čitateľské prostredie (domáca knižnica, čítanie v detstve, kniha ako dar), obľúbená kniha) publikácia zverejnená na

<http://www.sakba.sk/dokumenty/2011/citanie-mladeze.pdf>

2016 a 2017 – opakovaný výskum

➤ Zámer:

nadviazať na predchádzajúce výskumy čítania, doplniť výsledky veľkých medzinárodných štúdií, zmapovať aktuálnu situáciu vzťahu mládeže K informačným technológiám, čítaniu, ku knihe a knižnici, porovnať výsledky s predchádzajúcim výskumom, analyzovať čitateľské potreby a záujmy mladých ľudí vo veku 13 – 17 rokov,

zistiť súvislosti/príčiny čítania/nečítania,
naznačiť možnosti účasti knižníc najmä v
oblasti podpory a rozvoja čitateľstva,
socializácie čítania,
odhaliť rezervy v aktivitách a službách knižníc
pre mladú generáciu

- **gestor:** SAK
- **hlavný partner projektu:** FPU– finančná podpora z verejných zdrojov na 1. i 2. etapu projektu

- **spolupráca:** KKaIV FFUK, ÚK SAV,
konzultácie k dotazníku: Národné osvetové
centrum
- **odborný garant za SAK:** PhDr. Judita
Kopáčiková
- **odborní garanti:** doc. PhDr. Pavel Rankov,
PhD., PhDr. Ľudmila Hrdináková, PhD.,
PhDr. Judita Kopáčiková

- **zber údajov:** Malokarpatská knižnica v Pezinku, Mestská knižnica v Bratislave, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave, Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, Knižnica Józsefa Szinneyho v Komárne, Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch, Tekovská knižnica v Leviciach, Krajská knižnica v Žiline, Tríbečská knižnica v Topoľčanoch, Hornonitrianska knižnica v Prievidzi, Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, Knižnica Pavla Országha Hviezdoslava v Prešove a Knižnica pre mládež mesta Košice –

- **Spracovanie údajov:** ÚK SAV, Mgr. Jana Ilavská, Akademická knižnica UK v Bratislave PhD.
- vzorka: 1 654 respondentov,
- **demografické zloženie:** reprezentatívna vzorka: 750 žiakov 8. roč. ZŠ, 750 žiakov 2. roč. SŠ, 75 ZŠ, ŠOŠ, SOU, gymn., vyvážený pomer dievčat a chlapcov, pomerné zastúpenie žiakov maďarskej národnosti (Trnavský, Nitriansky, Košický kraj)
- Skutočný počet respondentov: 1 654

➤ **Metóda:** anonymný dotazník + individuálne rozhovory

a) kvantitatívny výskum – anonymný dotazník – 27 otázok

7 otázok: demografické údaje: vek, pohlavie, národnosť, typ navštevovanej školy, veľkosť bydliska, vzdelanie rodičov); ostatné otázky otvorené, polootvorené, zatvorené

➤ **Na čo sme sa pýtali:**

čítanie: články, knihy – aj elektronické, čítanie na internete, prispievanie doň, čítanie beletrie, najobľúbenejšia kniha,

- informačné zdroje (okrem učebníc) pre potreby školského vzdelávania (písanie projektov, referátov)– ako často takéto úlohy dostávajú, kde hľadajú informácie,
 - navštevovanie verejnej (mestskej/obecnej) a školskej knižnice, aké služby využívajú, ako často, dôvody nevyužívania služieb knižníc,
 - čitateľská intervencia v rodine (kto ti v detstve čítaval), kniha ako dar v rodine, medzi rovesníkmi
- pri konkrétnych otázkach veľké množstvo nevyplnených dotazníkov**

b) kvalitatívny výskum – individuálne rozhovory

Realizácia

oficiálne 2 etapy, reálne: 3 etapy

- **1. etapa (2016)** – príprava podmienok pre terénny výskum – metodika a metodológia, konzultácie s odborníkmi NOC, KKaIV FFUK, Katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva Žilinskej univerzity, vytipovať školy v krajoch

(základné a stredné školy vrátane odborných učilíšť), osloviť krajské knižnice, riaditeľov škôl, zostaviť dotazník, zostaviť demografickú reprezentatívnu vzorku podľa typov škôl a krajov

- **2. etapa (2017)** – terénny kvantitatívny výskum, vypracovanie výskumnej správy – publikácia: **Text a čítanie, mládež a knižnice**, autori: L. Hrdináková, J. Kopáčiková, P. Rankov,

zorganizovanie odborného seminára k
výsledkom výskumu – 14. 11. 2017 Slovenská
národná knižnica Martin
medializácia, propagácia,

- „3. etapa“ – kvalitatívny výskum – individuálne
rozhovory – v priebehu nasledujúcich
mesiacov,
vzorka cca 50 respondentov, 2. doplnené
vydanie publikácie, len v elektronickej forme

- **Národná stratégia zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti – MŠVVaŠ SR – 2016 – úlohy z akčného plánu majú len odporúčajúci charakter, spomínajú sa školské knižnice, ale žiadna spolupráca s verejnými knižnicami**

http://zsss.stranka.info/stranky/zsss/F/subory/cg_narodnas_trategia.pdf?PHPSESSID=b42aa96b4144705d00361c5218a63ff5

- **školský rok 2016/2017 – MŠVVaŠ – rok čitateľskej gramotnosti** – motto: Myslenie je pohyb (podpora aj športových aktivít), školský rok 2017/2018 pokračujúca podpora čitateľskej gramotnosti
- **Koncepcia rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí – Centrum literatúry pre deti a mládež a podpory čítania – MK SR v spolupráci s BIBIANOU, Slovenská sekcia IBBY, LIC, SAK, SSKK, Knížnica pre mládež mesta Košice**
ako samostatné oddelenie v BIBIANE